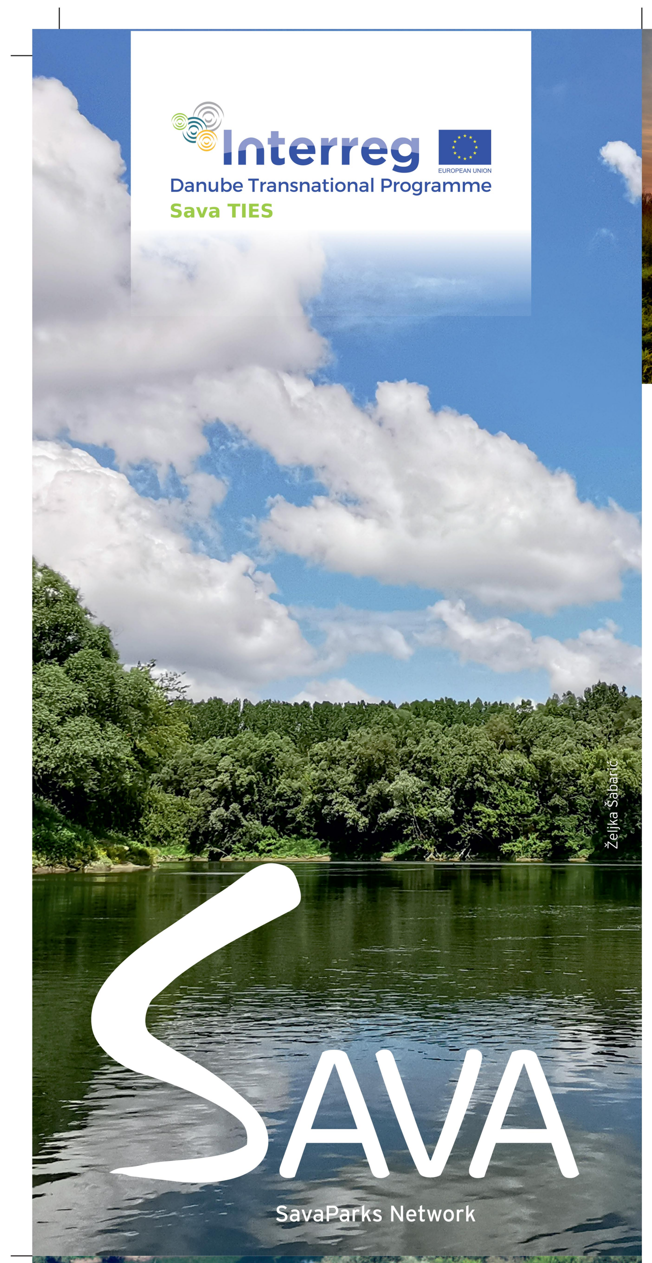

Željka Šabarić

Slobodan Makić/Shutterstock.com

Goran Šafarek/Shutterstock.com

Littleaom/Shutterstock.com

SavaParks Network

Reka Sava predstavlja hrbtenico enega ekološko in kulturno najzanimivejših območij v Evropi. Izvira v slovenskih Alpah in teče vse do Beograda, kjer se izliva v Donavo. Sava je na več predelih še neokrnjena, zato so njene poplavne ravnice in gozdovi marsikje dobro ohranjeni. Vsakoletni pojavi sezonskih poplav pozimi in spomladi so dali tej regiji značilno obliko ter ustvarili bogato kulturno krajino in utrdili tradicije domačinov, ki živijo v sozvočju z reko. Da se ta dediščina ohrani, pa ne potrebuje samo zaščite, temveč tudi čezmejno sodelovanje.

Prav to je bil ključni namen ustanovitve Mreže parkov v porečju Save – SavaParks – na svetovni dan mokrišč, 2. februarja 2015. Mrežo sestavljajo organizacije in organi v okviru raznih ministrstev, državne ustanove ter javne in zasebne ustanove z okoljevarstvenega in kulturnega področja. Mreža temelji na odgovornosti do ekološkega koridorja in zavarovanih območij porečja Save, od izvira v slovenskih Alpah do združitve z Donavo pri Beogradu.

Mreža trenutno zajema 22 članic, ki si prizadevajo za boljšo ekološko, kulturno in gospodarsko prihodnost reke Save ter njenih pritokov.

Namen mreže pa ni le ohranjanje posameznih območji posebne ekološke vrednosti, temveč tudi spodbujanje sodelovanja med članicami ter skupno ustvarjanje novih vizij. Mreža naslavlja potrebo po čezmejnem sodelovanju pri trajnostnem upravljanju porečja Save, ki vključuje različne sektorje.

To partnerstvo je privedlo do mednarodnih projektov, katerih skupni cilj je ohranjanje narave. Ukvarjajo se z obnovo poplavnih ravnic in obvladovanjem invazivnih tujerodnih vrst. Projekt Sava TIES, ki je del programa Interreg Podonavje (Interreg DTP), je odličen primer vsesplošnih pozitivnih učinkov, ki jih lahko ima obvladovanje invazivnih tujerodnih vrst po vsem porečju Save. Projekt se je izkazal za zelo koristnega za posamezne partnerje in njihova zavarovana območja, poleg tega pa je privedel tudi do večjega zanimanja tako institucij kot tudi javnosti za to problematiko.

Naše poslanstvo je zaščititi ekološko in kulturno dediščino porečja Save skozi medsektorsko in čezmejno sodelovanje.

Naša vizija je dolgoročna harmonija med ohranjeno naravo in ljudmi v porečju Save.

Če imate kakršnakoli vprašanja ali predloge, vas vabimo, da nas kontaktirate!

www.savaparks.eu

SavaTIES.project

savaties

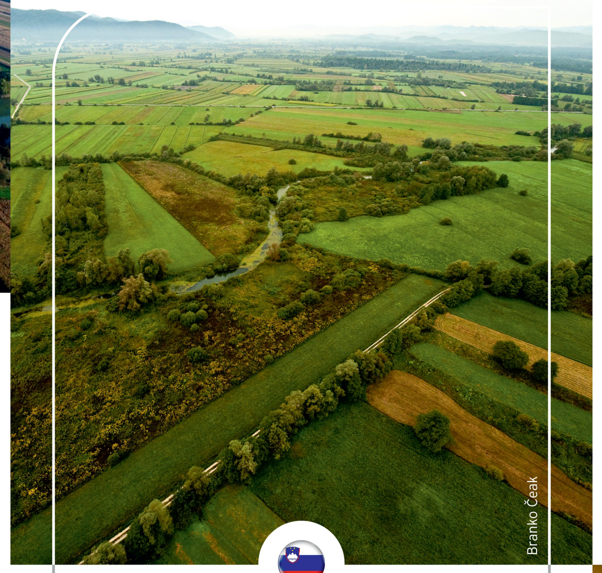
Branko Čeak

2. Krajinski park Ljubljansko barje

Le nekaj korakov od zadnjih mestnih ulic slovenske prestolnice se razprostira Ljubljansko barje. To je edinstveno območje, ki ga zaznamuje neskončen mozaik travnikov, steljnikov, njiv, jarkov in mejic. Po zaslugi tradicionalne obdelave zemlje sta se tu ohranili biotska in krajinska pestrost. Tu lahko v raznolikih življenjskih prostorih najdemo mnogo različnih živalskih in rastlinskih vrst.

Območje upravlja Javni zavod Krajinski park Ljubljansko barje.

5. Posebni rezervat Cret Dubravica

Cret Dubravica ima poseben pomen zaradi nekaterih redkih in ogroženih rastlinskih vrst, ki so tam našle svoj habitat, na primer ozkolistni munec, okroglolistna rosika, bela kljunka in črni šaš. Rastlina, ki daje temu območju resnično poseben pomen, je mesojeda okroglolistna rosika. To ime je dobila zaradi malih prozornih rosi podobnih kapljic, ki jih izločajo njeni listi. Ta rastlina je visoka nekaj centimetrov, njeni listi imajo preprosto obliko in so razporejeni v rozete. Vseh potrebnih hranil ne more dobiti samo iz zemlje, zato dopolnjuje svojo prehrano z majhnimi žuželkami. V poletnih mesecih lahko ulovi do 2000 žuželk.

Območje upravlja Javna ustanova Zeleni prsten Zagrebške županije.

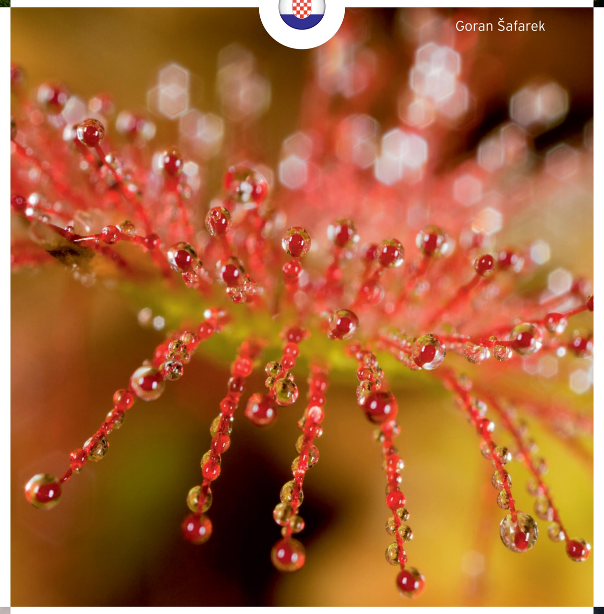
Goran Šafarek

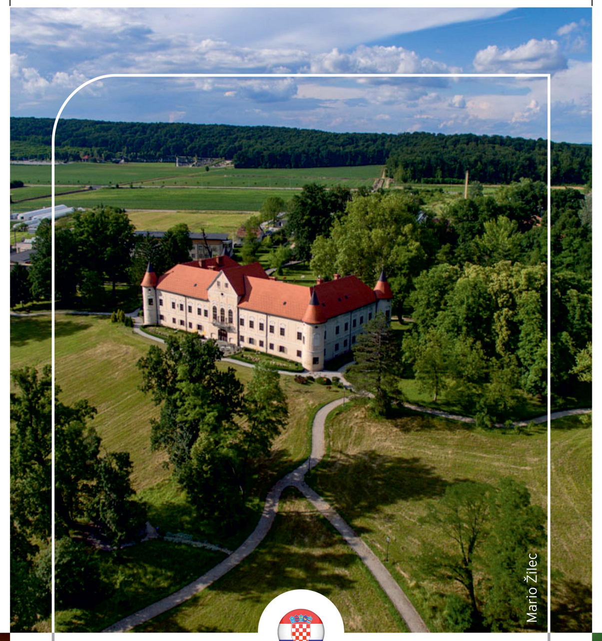
Mario Žilec

6. Spomenik parkovne arhitekture Park oko dvorca Lužnica

Park, ki obdaja dvorec Lužnica, je angleški park z jezerom, nasadi, s sprehajalnimi potmi in tratami s cvetličnimi gredami. Rastlinje v tem parku je bogato in raznovrstno ter ima izjemno botanično, ekološko, hortikulturno in krajinsko vrednost. Na območju parka raste kar 147 rastlinskih vrst. Obiskovalce parka najbolj pritegne in navdušuje 300 let stara platana, ki kraljuje nad severnim vhodom v dvorec, kot bi bdela nad njim.

Območje upravlja Javna ustanova Zeleni prsten Zagrebačke županije.

7. Posebni rezervat Sava-Strmec

Edinstveni habitat, ki je zavarovan od leta 1971, nudi dom številnim vrstam ptic in je porasčen z vrbovimi, topolovimi in jesenovimi gozdovi ter gozdovi črne jelše. Bogat je z gosto nizko vegetacijo, prepleteno s številnimi kanali in manjšimi rovi ter nanosi peska in grušča. To območje je na vseevropski ravni pomemben habitat štirih ogroženih vrst ptic gnezdilk. To so: belorepec, mali martinec, breguljka in mali deževnik. Območju daje poseben pomen tudi to, da tukaj gnezdi plašica, redka vrsta ptice, ki je znana po zelo zapletenih, do 30 cm dolgih visečih gnezdih, ki visijo s tankih vej vrb ali topolov.

Območje upravlja Javna ustanova Zeleni prsten Zagrebške županije.

Tomica Rubinić

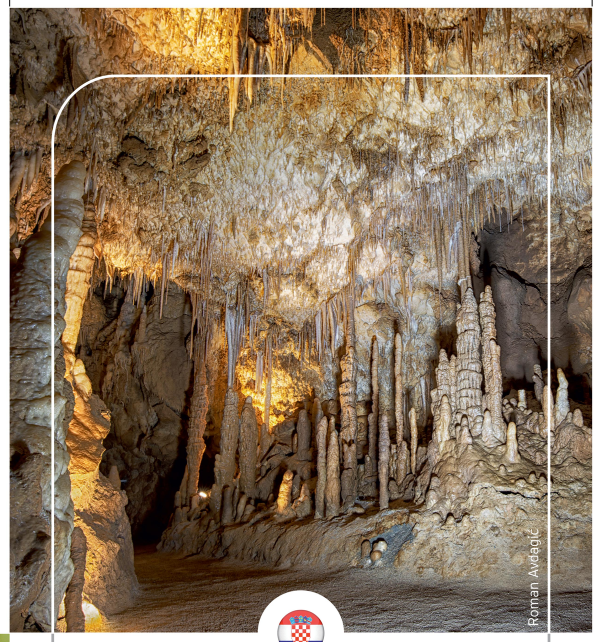
Roman Avdagić

8. Spomenik prirode Grgosova spilja

Grgosova jama je pravi podzemni spomenik, bogat s kapniki najrazličnejših vrst in barv. Prav te edinstvene tvorbe dajejo jami poseben čar. Grgosova jama se ponaša s čudovitimi stalaktiti, nenavadnimi ledenimi svečami in zavesami s pestro barvno paleto, od bele, bledo rumene in rumene do oranžnih in rjavih odtenkov. Raziskave so pokazale, da so nekateri izmed teh kapnikov stari do 10.500 let in v sto letih zrasejo od 0,8 cm do 1 cm. Temperatura zraka v jami niha med 10 °C in 11 °C.

Območje upravlja Javna ustanova Zeleni prsten Zagrebačke županije.

Spomenici parkovne arhitekture 10. Samobor - park u Langovoj 39

Park je bil ustvarjen leta 1878 kot angleški park z dragocenimi drevesi, posajenimi v urejenih nasadih. Od leta 1962 velja za zavarovan spomenik. Najstarejši drevesi v parku sta bukev z več kot 3 metri obsega in mamutovec z več kot 5 metri obsega, ki sta bila posajena ob nastanku parka. Med drevesnimi vrstami parka, ki jih velja izpostaviti, so še koloradska jelka, klek, orjaški klek, tulipanovec, libanonska cedra, dvokrpi ginko, kanadska čuga, navadni macesen ter nasadi smrek, navadnih tis in gabrov.

13. Lug Samoborski - park oko dvorca

Balagovi dvori in park, ki jih obdaja, so dobili svoj sedanji videz leta 1830. V parku je mogoče najti veliko eksotičnih listopadnih dreves in iglavcev, kot so platana, močvirska cipresa, macesen in orjaški klek. Med domorodnimi vrstami zlasti izstopajo mogočen stoletni dob ter skupina bukev in gabrov. Najstarejši drevesi v parku sta platana in dob, ki sta bila posajena okoli leta 1880.

Območje upravlja Javna ustanova Zeleni prsten Zagrebačke županije.

Željka Šabarić

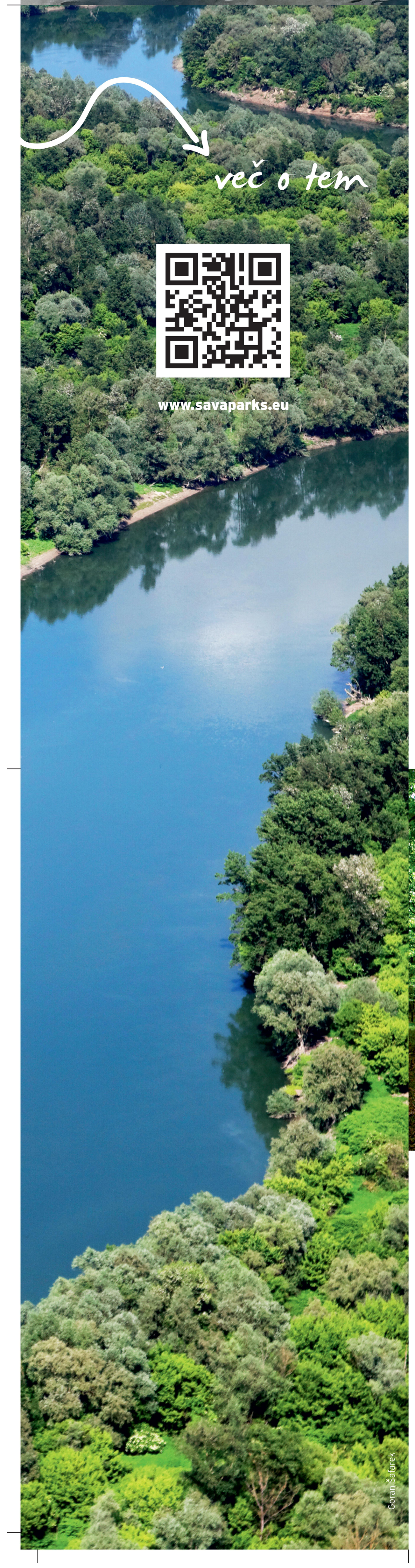

Goran Šafarek

Članice SavaParks Network:

Nemčija

1. Fundacija EuroNatur

Slovenija

2. Javni zavod Triglavski narodni park
3. Javni zavod Krajinski park Ljubljansko barje
4. Javni zavod Notranjski regijski park
5. Javni zavod Kozjanski park

Hrvaška

6. Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja
7. Javna ustanova Zeleni prsten Zagrebačke županije
8. Javna ustanova Park prirode Lonjsko polje
9. Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Sisačko-Moslavačke županije
10. Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Brodsko-posavske županije - Natura Slavonica
11. Brodsko ekološko društvo - BED
12. Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode
13. Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Vukovarsko-srijemske županije

Bosna in Hercegovina

14. Javno preduzeće Nacionalni park "Una" d.o.o. Bihać
15. Centar za životnu sredinu
16. Republički zavod za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog nasljeđa
17. Društvo za istraživanje i zaštitu biodiverziteta

Srbija

18. Pokret gorana Sremska Mitrovica
19. Pokrajinski zavod za zaštitu prirode
20. Javno preduzeće „Vojvodinašume"
21. Pokrajinski sekretarijat za urbanizam i zaštitu životne sredine
22. Turistička organizacija opštine Ruma

14. i 15. Park šume Tepec-Palačnik i Stražnik

Zeleno oazo Samoborja, ki jo ustvarjata gozdna parka Tepec-Palačnik in Stražnik, bomo najbolje doživeli s sprehodom po promenadah znamenitih hrvaških pisateljev. Vsako pot je navdihnil eden od njih: Preradovićevo šetalište, Šmidhenov gaj, Anindol, Tanzplac, Vrazovo šetalište itd. Ti kraji vas utegnejo celo navdihniti, da tudi sami napišete kakšen romantičen verz ob žvrgolenju belih pastiric, skalnih plezalčkov, stržkov, črnih žoln in velikih detlov. Sprehod po tej promenadi vam bo omogočil vpogled tudi v bogato kulturo in zgodovino starega dela Samoborja ter obisk znamenite kapele sv. Ane in panoramski razgled na Zagreb s hriba Tebec.

Območje upravlja Javna ustanova Zeleni prsten Zagrebačke županije.

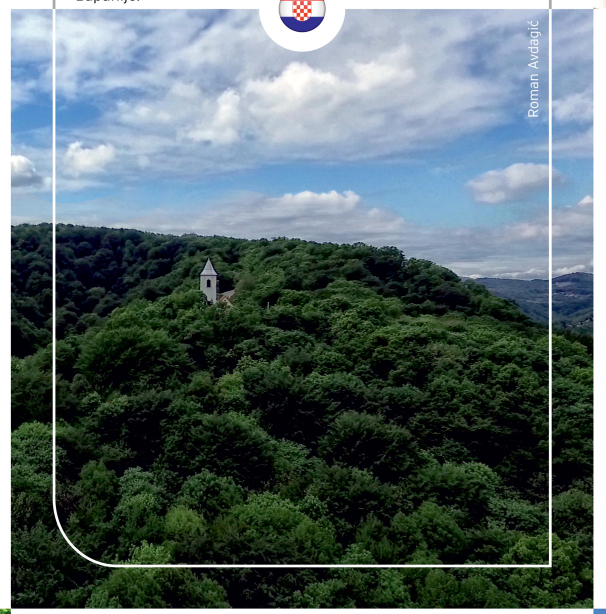
Roman Avdagić

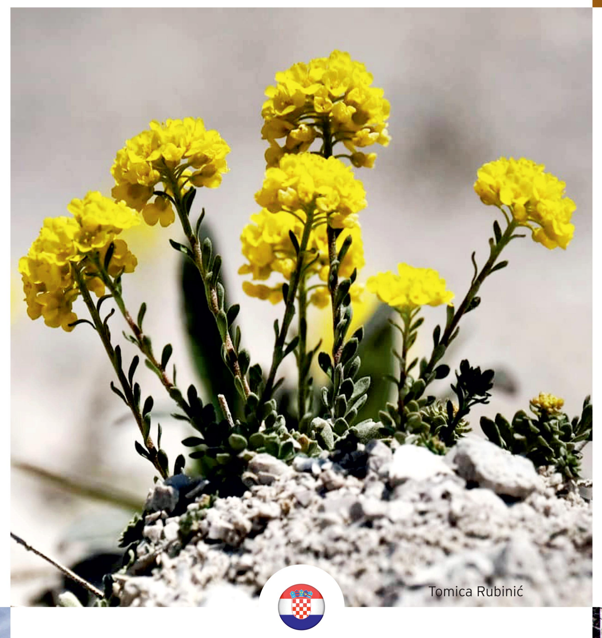
Tomica Rubinić

16. Posebni rezervat Brežuljak kod Smerovišća

Ta posebni botanični rezervat je zlasti pomemben zaradi samoborskega grobeljnika (Alyssum), občutljive grmičaste rastline, ki raste samo na dveh območjih na svetu, in zaradi okroglolistne milnice, relikta terciarnega rastlinstva, ki pripada južnoevropski flori. Samoborski grobeljnik je nezahtevna rastlina z majhnimi rumenimi cvetovi. Raste v grmovju, njegovi listi pa imajo na obeh straneh zvezdaste dlačice. Rumeni cvetovi imajo štiri srčaste lističe, ki rastejo simetrično v obliki križa. Ta posebni botanični rezervat leži na dolomitskem griču iz peščenjaka, ki ga delno prekriva gozd črnega gabra.

Območje upravlja Javna ustanova Zeleni prsten Zagrebačke županije.

17. Posebni rezervat Stupnički lug

Hrastovo-gabrovi gozdovi z bukvami so podzdružba, ki se na Hrvaškem pojavlja kot reliktna skupnost na samo 50 nižinskih območjih. Med najznamenitejšimi je rezervat Stupnički log. Gozd je tu bogat z odmrlim in trohnečim lesom, zato tu najde svoj dom veliko redkih žuželk, kot na primer puščavnik. Tu najdemo tudi druge živalske vrste, ki so drugje manj pogoste, in vrste, ki so strogo zavarovane, kot so na primer vidre in belohrbti detli. Če upoštevamo tudi domorodne vrste dreves, ki so po ocenah strokovnjakov stara več kot 175 let, ima to območje nesporno znanstveno vrednost.

Območje upravlja Javna ustanova Zeleni prsten Zagrebačke županije.

Željka Šabarić

Darko Slukan

18. Spomenik parkovne arhitekture Jastrebarsko - park oko dvorca

Park okoli dvorca v Jastrebarskem ponuja predvsem prostor za razvedrilo in rekreacijo, vendar pa je tudi dom številnih pomembnih drevesnih vrst, kot so nekatere domorodne vrste hrasta, javorja, rdečelistne bukve in gabra. Med tujerodnimi vrstami pa so tu zaradi starosti in razvitih krošenj najzanimivejše katalpa, japonska sofora in vrbe okoli grajskega jarka. Skozi obširni park teče potok Reka, zajema pa tudi jezero in na sredini ga kot biser dopolnjuje grad Erdödy.

Območje upravlja Javna ustanova Zeleni prsten Zagrebačke županije.

19. Posebni rezervat Jastrebarski lugovi

Celotno območje v sklopu Crne Mlake je eno od petih hrvaških mokrišč na seznamu mokrišč mednarodnega pomena v okviru Ramsarske konvencije. Na območju prevladujejo dobi, jeseni, bresti, makleni in črne jelše, nekateri stari do 150 let. Glavni namen rezervata je ohranjanje stoletnih dreves, ki jih belorepci izkoriščajo za gnezdenje, pa tudi varovanje drugih strogo zavarovanih vrst ptic. Med te spadata ujedi črni škarnik in kragulj, pa tudi nekateri detli in žolne, kot sta srednji detel in črna žolna, ki so značilni za stare in dragocene gozdne habitate.

Območje upravlja Javna ustanova Zeleni prsten Zagrebačke županije.

Tomica Rubinić

Goran Šafarek

20. Posebni rezervat Crna Mlaka

Crna Mlaka, ki jo obdajajo bujni gozdovi in je poraščena s trsjem in vodnimi rastlinami, je pravi raj za ptice. Rezervat je najlepši med jesensko selitvijo ptic, ko sem prileti več kot 20.000 ptic, da se odpočijejo in nahranijo, preden nadaljujejo pot na jug. Ornitofavna Crne Mlake je izjemno bogata in pestra. V obdobju selitve ribniki Crne Mlake gostijo večje in manjše jate rac, gosi in pobrežnikov. Zlasti pomembne so kostanjevke. Crna Mlaka je ena njihovih glavnih postojank v Evropi. Posebni ornitološki rezervat Crna Mlaka spada med mokrišča mednarodnega pomena iz Ramsarske konvencije.

Območje upravlja Javna ustanova Zeleni prsten Zagrebačke županije.

21. Značajni krajobraz Zelinska glava

Ta naravni biser še vedno varuje obzidje srednjeveškega Zelingrada, ki je bil zgrajen v letih po vpadu Tatarov. Krajina prehaja od gorskih travnikov do obširnih gozdov. Zelinsko glavo bogatijo gozdne skupnosti, ki so značilne za višinski in gorski svet, med temi pa kraljujejo bukovi, gabrovi in gradnovi gozdovi ter gozdovi z različnimi sadnimi drevesi. Na območju raste 320 rastlinskih vrst, med temi 7 vrst kukavičevk, ki obiskovalce vabijo, da se malce zadržijo in uživajo v njihovi lepoti. Med ogroženimi vrstami na območju Zelinske glave so škrlatnordeča kukavica, dvolistni vimenjak in navadna bodika.

Območje upravlja Javna ustanova Zeleni prsten Zagrebačke županije.

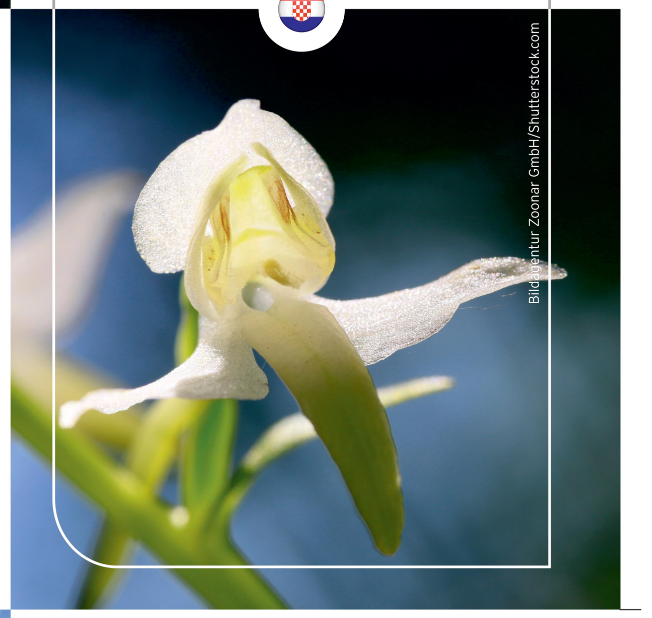
Bildagentur Zoonar GmbH/Shutterstock.com

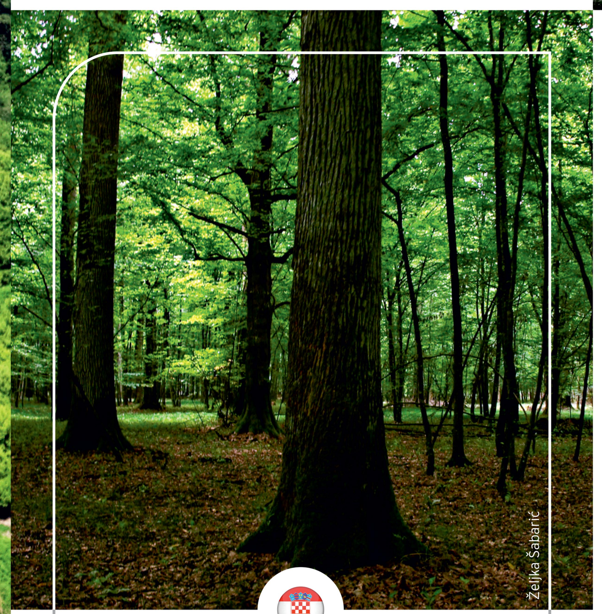
Željka Šabarić

23. i 24. Posebni rezervati Varoški lug

Območje je zavarovano kot posebni zoološki rezervat in kot posebni rezervat gozdne vegetacije. Tu lahko vidimo veliko dobov in navadnih gabrov, na nižinskem delu rezervata pa dobove gozdove bogatita barvilna košeničica in mlahavi šaš. V Varoškem lugu je veliko primerkov srednjeevropske favne, med katerimi najdemo srnjad, jelenjad, divje prašiče, divje mačke, jazbece, kune zlatice, lisice, podlasice in dihurje. Na tem območju je tudi veliko vrst ptic, posebej pomembno pa je zaradi gnezdenja črne štorklje in belorepca.

Območje upravlja Javna ustanova Zeleni prsten Zagrebačke županije.

25. Posebni rezervat Novakuša

V stoletnem dobovem gozdu je več strogo zavarovanih rastlin iz družine kukavičevk oz. orhidej, kot so širokolistna močvirnica, jajčastolistni muhovnik, rjava gnezdovnica in dvolistni vimenjak. Med drevesnimi vrstami je v rezervatu največ dobov in gabrov. V 60. letih 20. stoletja so v nekatere predele rezervata nasadili iglavce, kot so smreka, macesen in gladki bor.

26. Posebni rezervat Česma

Največja naravna zanimivost posebnega rezervata Česma so izjemno ohranjeni stoletni dobovi, gabrovi in jelševi gozdovi. Gozdni sestoji v Česmi so stari okoli 140 let. Območje je zanimivo tudi zaradi številnih živalskih vrst, kot so srne, divji prašiči, zajci, fazani in jerebice, največ pa je tu lisic, kun, divjih mačk, kraguljev in sov. Poleg tega je tudi zelo pomemben habitat belorepcev.

Območje upravlja Javna ustanova Zeleni prsten Zagrebačke županije.

Darko Slukan

Mario Žilec

27. Spomenik prirode Hrast u Rakitovcu

Na dvorišču osnovne šole v Rakitovcu raste mogočen dob. Drevo je staro okoli 110 let, visoko je približno 22 metrov, premer krošnje je skoraj 20 metrov, obseg debla je približno 380 centimetrov, prsni premer pa je 121 centimetrov. Od leta 2001 spada med zavarovane naravne spomenike kot redek primerek drevesa.

Območje upravlja Javna ustanova Zeleni prsten Zagrebačke županije.

28. Značajni krajobraz Turopoljski lug

Območje zajema tri različne dele, to so: Turopoljski lug, ki ga bogatijo poplavni dobovi gozdovi, mokrotni travniki ob reki Odri in sama struga reke Odre. Območje izstopa po bogati raznolikosti habitatov, zato je tu mogoče najti veliko različnih rastlinskih in živalskih vrst. Večino ščiti Zakon o varstvu narave, nekatere vrste pa so zavarovane tudi na evropski ravni. V Turopoljskem lugu je 358 rastlinskih taksonov, 133 vrst hroščev, 60 vrst pajkov, 73 vrst metuljev, 23 vrst kačjih pastirjev, 13 vrst dvoživk, 9 vrst plazilcev, 23 vrst rib, 33 vrst sesalcev in 220 vrst ptic. Turopoljski lug je tudi dom posebne vrste gada z neznačilno črno kožo.

Območje upravlja Javna ustanova Zeleni prsten Zagrebačke županije.

Željka Šabarić

Damir Culjak

37. Park prirode Lonjsko polje

Naravni park Lonjsko polje, ki se razteza na 500 km^2, je veličasten v vseh letnih časih. To zavarovano območje ponuja obiskovalcem krasne sprehajalne poti čez polja, kjer se večji del leta pasejo konji, krave in prašiči. V pomladnih in poletnih mesecih je mogoče doživeti lepoto parka s čolnom ali kanujem ali pa na kolesu.

Obiskovalcem priporočamo, naj pred obiskom parka pokličejo +385 (0)44 672 080, da dobijo natančne podatke o ponudbi.

Območje upravlja Javna ustanova Park prirode Lonjsko polje.

50. Nacionalni park Una

Narodni park Una je kot legenda, ki jo pripoveduje sama narava, kraj za sanjske počitnice. Park, ki je raj za aktivni turizem in ljubitelje adrenalina, je mogoče raziskati peš, na kolesu ali pa s čolnom oz. kajakom po reki Uni. Prav reka Una je največji naravni adut tega parka. Poseben čar tega kraja so stene iz travertina, ki ustvarjajo slapove, otoke na reki in kaskade. Čudovita slapova Štrbački buk in Milančev buk sta naravna bisera in sta trenutno na Unescovem poskusnem seznamu.

Območje upravlja Javno preduzeće Nacionalni park Una d.o.o. Bihać.

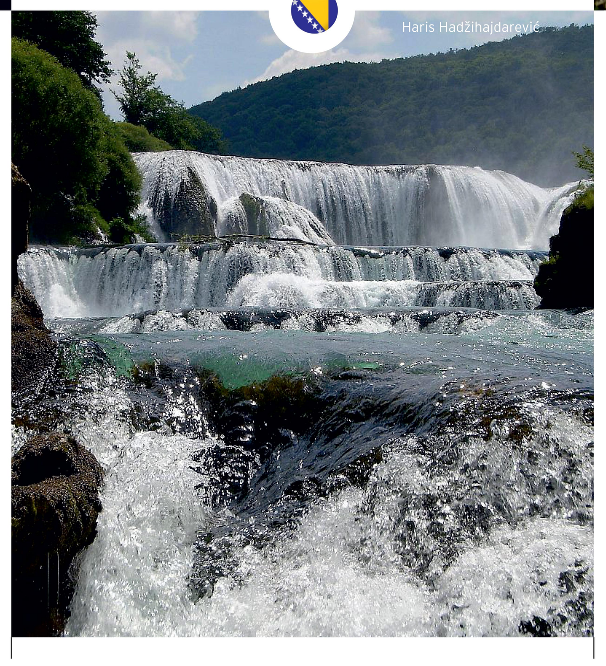
Haris Hadžihajdarević

Mihajlo Stanković

51. Specijalni rezervat prirode Zasavica

Zasavica, ki se nahaja v pokrajini Mačva, na jugu Vojvodine in na severnem delu osrednje Srbije, leži vzhodno od reke Drine in južno od reke Save. Velja za eno zadnjih nedotaknjenih mokrišč v Srbiji. Mir in milo podnebje tega območja sta omogočila preživetje številnih rastlinskih in živalskih vrst. Za to območje so značilni vodni in močvirnati ekosistemi ter predeli poplavnih ravnic s travniki in gozdovi. Zasavica je od leta 1997 zavarovana kot naravni rezervat, od leta 2009 pa je na seznamu mokrišč mednarodnega pomena v okviru Ramsarske konvencije. Poleg tega je od leta 2001 tudi članica Federacije Europarc.

Območje upravlja Pokret gorana Sremska Mitrovica

53. Specijalni rezervat prirode Obedska bara

Obedska bara je med najstarejšimi zavarovanimi območji na svetu. Tu najdemo edinstveno mešanico ribnikov, močvirij, mokrotnih travnikov in gozdov, ki predstavljajo izjemno bogate ekosisteme z raznolikimi vrstami. To je eno najbogatejših in najbolje ohranjenih območij za varovanje prostoživečih vrst v Panonski nižini. Ponaša se z edinstveno kombinacijo naravnih in kulturno-zgodovinskih značilnosti, zaradi katerih je posebno zanimivo z vidika turizma v naravi.

Območje upravlja Javno preduzeće „Vojvodinašume"

Ivana Lozjanin